

[Etusivu](#) > Oikeuteni rikostutkinnan aikana

Oikeuteni rikostutkinnan aikana

A) Olen ulkomaalainen. Miten se vaikuttaa rikostutkintaan?

Jos syytetty ilmoittaa, ettei hän osaa oikeudenkäyntikieltä, hänellä on oikeus tulkkiin ja kääntäjään.

B) Mitkä ovat rikostutkinnan vaiheet?

i) Esitutkinnan aloittaminen ja syytteen nostaminen

Rikosoikeudellinen menettely alkaa oikeudenkäyntiä edeltävässä menettelyssä, johon kuuluu muun muassa rikossyytteiden tai muiden tosiseikkojen ottaminen tutkittavaksi, minkä perusteella päätetään jatkomenettelystä.

Jos sinun on todistettava henkilönä, jonka oletetaan syyllistyneen rikokseen, sinulla on oikeus vaieta ja oikeus oikeusapuun.

Jos syytetoimiin ryhtymiselle on aihetta, rikosoikeudellisessa menettelyssä siirrytään oikeudenkäyntiä edeltävään menettelyyn. Rikoksen vakavuudesta riippuen esitutkinta voidaan suorittaa esitutkintana, lyhennettynä esitutkintana tai ns. nopeutettuna esitutkintana.

Tämän jälkeen sinua vastaan voidaan nostaa syyte, josta sinulle on ilmoitettava viipymättä ja josta voit sen jälkeen valittaa kolmen arkipäivän kuluessa.

Syytteen nostamisen myötä sinulla on syytettynä oikeuksia, joihin kuuluu muun muassa oikeus ilmaista näkemyksesi kaikista tosiseikoista, joista sinua syytetään, ja niiden todistusaineistosta, mutta sinulla on kuitenkin oikeus kieltäytyä todistamasta. Voit viitata olosuhteisiin, ehdottaa, esittää ja hankkia todisteita puolustusta varten, tehdä ehdotuksia ja esittää pyyntöjä ja käyttää muutoksenhakekeinoja.

Sinulla on oikeus valita asianajaja ja kuulla häntä lainvalvontaviranomaisen tai tuomioistuimen toteuttamien toimien aikana. Et voi kuitenkaan pyytää kuulemisen aikana neuvoa asianajajalta siihen, miten esitettyyn kysymykseen kuuluisi vastata. Voit pyytää tulla kuulluksi asianajajasi läsnä ollessa, ja voit pyytää asianajajaasi osallistumaan myös muihin oikeudenkäyntiä edeltäviin menettelyihin.

Voit käyttää oikeuksiasi itse tai asianajajasi välityksellä.

Jos sinulla ei ole riittäviä varoja puolustuksesta aiheutuvien kulujen maksamiseen, sinulla on oikeus puolustukseen maksutta tai alennettua korvausta vastaan, mutta sinun on kuitenkin todistettava, että sinulla on oikeus puolustukseen maksutta tai alennettua korvausta vastaan.

Lainvalvontaviranomaisten ja tuomioistuimen on aina kerrottava sinulle oikeuksistasi, myös tunnustuksen merkityksestä, ja annettava sinulle täydety mahdollisuudet käyttää niitä.

ii) Pidätys

Pidätys on menettelyllinen toimi, joka tarkoittaa rikoksesta syytetyn henkilön lyhytaikaista henkilökohtaisen vapauden rajoittamista.

Syytettynä sinut voidaan pidättää rikosoikeudellisessa menettelyssä, jos jokin pidätyksen perusteista on olemassa eikä pidätyspäätöstä voida tehdä etukäteen asian kiireellisyyden vuoksi. Pidätyksen suorittaa poliisi, ja sen on viipymättä ilmoitettava sinulle pidättämisen edellytykset ja kuulusteltava sinua.

Jos sinun on oltava tutkintavankeudessa pidätyksen jälkeen, syyttäjän on jätettävä sinua koskeva vangitsemisvaatimus tuomioistuimelle 48 tunnin kuluessa (tai 96 tunnin kuluessa terrorismirikoksissa). Tämän jälkeen tuomioistuimen on annettava ratkaisu 48 tunnin kuluessa tai, jos kyse on erityisen vakavasta rikoksesta, 72 tunnin kuluessa.

iii) Kuulustelu

Kuulemisessa sinua ei voida laittomasti pakottaa tunnustamaan.

Syytettynä sinulle on aina ennen kuulemista kerrottava oikeudestasi todistaa tai kieltäytyä todistamasta. Lisäksi on kerrottava, että sinua ei voida pakottaa tunnustamaan. Sinulle on myös kerrottava mahdollisuudesta valita asianajaja tai pyytää, että asianajaja nimetään ja että hän osallistuu kuulemiseen.

Sinulle on annettava mahdollisuus vastata syytteisiin yksityiskohtaisesti ja esittää vastausta tukevia todisteita.

Kysymyksiä voidaan esittää todistajanlausunnon täydentämiseksi tai puutteiden, epäselvyyksien tai ristiriitaisuuksien selvittämiseksi. Kysymykset on esitettävä kunnioittavalla tavalla ja ymmärrettävästi. Sinulle ei saa esittää kysymyksiä, jotka sisältävät vastauksen kysymykseen, harhaanjohtavia kysymyksiä tai kysymyksiä, jotka sisältävät tosiseikkoja, joiden tulee selvitä vasta lausunnostasi. Kysymykset eivät saa kohtuuttomasti häiritä yksityisyyttäsi, paitsi teon syiden tutkimisen edellyttämässä rajoissa.

iv) Tutkintavankeus

Sinua voidaan pitää tutkintavankeudessa vain siinä tapauksessa, että sinua vastaan on nostettu syyte, ja jos selvitettyjen seikkojen perusteella vaikuttaa siltä, että teko on tapahtunut, sitä pidetään rikoksena, olet syyllistynyt siihen ja että samalla jokin pidätyksen syistä on olemassa. Tällainen syy on perusteltu epäily piileskelystä tai pakenemisesta, pyrkimyksestä vaikuttaa todistajiin, rikoskumppaniin jne. tai rikollisen toiminnan jatkamisesta.

Sinua on kuultava ennen vangitsemispäätöstä. Jos et hyväksy vangitsemispäätöstä, voit tehdä siitä valituksen, jonka käsittelee ylempi tuomioistuin.

Sinulla on oikeus pyytää vapauttamista. Voit pyytää vapauttamista uudelleen 30 vuorokauden kuluttua siitä, kun päätöksestä on tullut lainvoimainen.

Tutkintavankeus voi kestää oikeudenkäyntiä edeltävässä menettelyssä enintään 7 kuukautta (lievä rikos), 19 kuukautta (rikos) tai 25 kuukautta (erityisen vakava rikos).

C) Mitkä ovat oikeuteni rikostutkinnan aikana?

i) Onko minulla oikeus tulkkiin ja käännöksiin?

Sinulla on oikeus tulkkiin, jos ilmoitat, ettet osaa menettelyssä käytettävää kieltä. Sinulla on oikeus käyttää rikosoikeudellisessa menettelyssä kieltä, jota ymmärrät. Jos tärkeitä asiakirjoja, pöytäkirjoja tai päätöksiä on käännettävä, menettelyyn osallistuu myös käänttäjä.

ii) Onko minulla oikeus saada tietoja ja tutustua asiakirja-aineistoon?

Rikostutkinnan tai lyhennetyin rikostutkinnan päätyttyä sinulla ja asianajajallasi on oikeus tutustua koko asiakirja-aineistoon. Sen jälkeen voit ehdottaa täydennysten tekemistä tutkintaan.

Esitutkinnan ja tuomioistuinmenettelyn aikana sinulla ja asianajajallasi on oikeus tutustua asiakirja-aineistoon, tehdä siitä otteita ja muistiinpanoja sekä ottaa siitä jäljennöksiä.

iii) Onko minulla on oikeus käyttää asianajajaa ja olla yhteydessä kolmansiin

osapuoliin?

Pidätetyllä tai vapautensa menettäneellä on oikeus olla yhteydessä valitsemaansa henkilöön puhelimitse, mutta enintään 20 minuutin ajan.

Sinulla on oikeus valita asianajaja ja pitää yhteyttä häneen rikosoikeudellisen menettelyn aikana. Et voi kuitenkaan pyytää kysymyksen esittämisen jälkeen häneltä neuvoa siihen, miten kysymykseen on vastattava. Voit pyytää asianajajaa olemaan läsnä sekä kuulemisessa että muissa menettelyissä.

Jos olet pidätettynä tai suorittamassa vankeusrangaistusta, sinulla on oikeus keskustella asianajajasi kanssa ilman kolmannen henkilön läsnäoloa.

iv) Onko minulla oikeus saada oikeusapua?

Sinulla on oikeus valita asianajaja omalla kustannuksellasi, ja tietyissä tapauksissa sinulle voidaan nimetä asianajaja.

v) Tärkeitä tietoja seuraavista:

a. syyttömyysolettama

Jokaista henkilöä, jota vastaan on vireillä rikosoikeudellinen menettely, pidetään syyttömänä, kunnes tuomioistuin on tuominnut hänet syylliseksi lainvoimaisella tuomiolla.

b. oikeus vaieta ja oikeus olla todistamatta itseään vastaan

Sen lisäksi, että sinulla on oikeus antaa lausuntoja menettelyn aikana, sinulla on myös oikeus kieltäytyä lausunnon antamisesta. Sinua ei voida pakottaa antamaan lausuntoa tai myöntämään syyllisyyttäsi.

c. todistustaakka

Velvollisuus todisteiden hankkimiseen on lainvalvontaviranomaisilla. Sinulla on toisaalta syytettynä oikeus, mutta ei velvollisuutta, hankkia todisteita.

Lainvalvontaviranomaisten on selitettävä tosiseikat, jotka todistavat sinua vastaan, samoin kuin tosiseikat, jotka puhuvat puolestasi.

vi) Mitkä ovat lapsia koskevat erityistakeet?

Rikosoikeudellista menettelyä ei voida aloittaa tai sitä ei voida jatkaa ja se on keskeytettävä, jos menettelyn kohteena oleva henkilö ei ikänsä vuoksi ole rikosoikeudellisesti vastuullinen.

Nuoren henkilön laillinen edustaja voi ryhtyä toimiin hänen puolestaan esimerkiksi nimeämällä asianajajan, jättämällä hakemuksia ja hakemalla muutosta. Laillinen edustaja saa olla läsnä kaikissa menettelyissä, joihin myös syytetty voi osallistua.

Nuorella on oltava asianajaja jo syytteen nostamisen jälkeen, ja hänelle nimetään asianajaja, ellei hän itse valitse asianajajaa.

Jos nuori on teon tapahtuessa alle 15-vuotias, on tutkittava, onko hän kyennyt ymmärtämään tekonsa lainvastaisuuden ja onko hän kyennyt hallitsemaan tekoaan. Jos edellä mainitut edellytykset eivät täyty, nuorta henkilöä ei voida pitää rikosoikeudellisesti vastuunalaisena.

Nuori henkilö voidaan asettaa tutkintavankeuteen, vaikka siihen olisi oikeudellisia perusteita, vain siinä tapauksessa, jos oikeudellisten perusteiden tarkoitusta ei voida saavuttaa muulla tavoin.

Toimivaltainen tuomioistuin voi siirtää asian sen tuomioistuimen käsiteltäväksi, jonka tuomiopiirissä nuorella on pysyvä asuinpaikka, tai sellaisen toisen tuomioistuimen käsiteltäväksi, jossa oikeudenkäyntiä voidaan pitää

tarkoituksenmukaisena.

vii) Mitkä ovat haavoittuvassa asemassa olevien epäiltyjen erityistakeet?

Rikosoikeudellisessa menettelyssä haavoittuvassa asemassa ovat henkilöt, jotka eivät ikänsä, psyykkisen tai fyysisen tilansa tai fyysisen vammansa vuoksi kykene ymmärtämään rikosoikeudellisen menettelyn tarkoitusta ja osallistumaan siihen tehokkaasti.

Haavoittuvassa asemassa olevat eivät saa joutua minkäänlaisen syrjinnän kohteeksi, kun he käyttävät menettelyllisiä oikeuksiaan.

Henkilöihin, joilla on vakavia psyykkisiä, fyysisiä tai aistihäiriöitä, olisi sovellettava haavoittuvuusolettamaa.

Haavoittuvassa asemassa oleville henkilöille ja heidän laillisille edustajilleen (esim. tuomioistuimen nimeämä holhooja) tai asianmukaiselle aikuisille (esim. sukulainen) olisi tiedotettava erityisistä menettelyllisistä oikeuksista.

Poliisikuulustelut olisi tallennettava audiovisuaalisessa muodossa.

Haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden vapaudenmenetystä ennen tuomion antamista olisi käytettävä viimesijaisena keinona, sen olisi oltava oikeasuhteinen ja se olisi toteutettava heidän erityistarpeitaan vastaavissa olosuhteissa.

Heidän yksityisyyttään, henkilökohtaista koskemattomuuttaan ja henkilötietojaan olisi suojeltava koko rikosoikeudellisen menettelyn ajan.

D) Mitkä ovat lakisääteiset määräajat rikostutkinnan aikana?

Sinulla on oikeus saada asiasi käsiteltäväksi kohtuullisen ajan kuluessa.

Tutkinta olisi saatettava päätökseen 6 kuukauden kuluessa erityisen vakavan rikoksen osalta, 4 kuukauden kuluessa rikoksen osalta ja 2 kuukauden kuluessa lievän rikoksen osalta. Niiden noudattaminen ei kuitenkaan ole oikeudellisesti täytäntöönpanokelpoista.

Voit tehdä syyttäjälle valituksen, jossa pyydetään poliisin soveltaman menettelyn uudelleentarkastelua ja tutkinnan viivästysten poistamista. Syyttäjän on ilmoitettava sinulle uudelleentarkastelun tuloksista.

E) Mikä on oikeudenkäyntiä edeltävä menettely ja mitkä ovat vaihtoehdot tutkintavankeudelle ja mahdollisuudet siirtyä kotivaltioon (eurooppalainen valvontamääräys)?

Oikeudenkäyntiä edeltävä menettely on rikosoikeudellisen menettelyn osa, joka ulottuu rikosoikeudellisen menettelyn aloittamisesta syytteen esittämiseen, syyllisyyttä ja rangaistusta koskevan sopimuksen hyväksymistä koskevaan hakemukseen tai lainvalvontaviranomaisen päätöksen lainvoimaisuuteen pääasian rikosoikeudellisessa menettelyssä.

Oikeudenkäyntiä edeltävässä menettelyssä etsitään ja varmistetaan todisteet ja valmistellaan asiakirjoja myöhempää päätöksentekoa varten.

Syytetoimet aloitetaan joko antamalla syytetoimia koskeva määräys tai suorittamalla takavarikko tai erillinen todistelumenettely.

Tutkintavankeus voidaan korvata takuulla, lupauksella tai valvonnalla. Tällainen korvaaminen on mahdollista vain pakenemisen estävän ja ennalta ehkäisevän säilöönoton yhteydessä. Tuomioistuin voi korvata säilöönoton muulla toimella, jos kansalaisjärjestö tai luotettu henkilö ottaa takeet käytöksestäsi tai jos se antaa kirjallisen lupauksen siitä, että elät nuhteettomasti, tai jos säilöönoton tarkoitus voidaan saavuttaa myös ehdonalaisesta rangaistuksesta ja sovittelusta vastaavan virkamiehen valvonnassa.

Tuomioistuin voi korvata pakenemisen estävän ja ennalta ehkäisevän säilöönoton myös rahavakuudella. Jos et elä

nuhteettomasti, rahavakuus menetetään valtiolle ja sinut määrätään säilöön otettavaksi.

Jos säilöönotto korvataan muulla toimella, tuomioistuin voi asettaa oikeasuhteisia veloituksia tai rajoituksia (kuten ulkomaille matkustamista koskeva kielto, poistumiskielto tietyltä alueelta, tiettyjen henkilöiden tapaamiskielto, ajokielto jne.).

Eurooppalaisen valvontamääräyksen tarkoituksena on parantaa kansalaisten suojelua sallimalla se, että jossakin jäsenvaltiossa asuvana ja toisessa jäsenvaltiossa rikosoikeudellisen menettelyn kohteena olevana henkilönä asuinvaltion viranomaiset valvovat sinua ennen oikeudenkäynnin alkamista.

Tämä on vaihtoehto tutkintavankeudelle, ja valvontatoimia valvotaan asuinvaltiossa. Jos niitä ei noudateta, valtio siirtää asianomaisen henkilön määräyksen antaneeseen valtioon.

Vaikka tämä puitepäättös koskee kaikkia rikoksia eikä rajoitu tiettyihin rikoslajeihin tai tietyn tasoisiin rikoksiin, valvontatoimia olisi yleisesti ottaen sovellettava vähemmän vakaviin rikoksiin.

■ Päivitetty viimeksi: 21/11/2024

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.